پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: رازمحمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د ښوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږی او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دی.

د لنډيو ځانګړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لری ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يې تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږی ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوري يعنې هره يوه لنډۍ د ملي موسيقۍ پر ډول ډول آهنګونو او وزنونو باندې ږغيداى شي ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسي او انګريزي ترجمې سره لوستونکو ته وړاندې کيږي دا د دې راز ملي اشعارو يوه ډيره وړه نمونه ده ، که نه وي دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډې شوې نه دي يوازې يوه برخه يې د پښتو ټولنې د کتاب په شکل چاپ کړې ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بيا به زيار باسو چې دا راز شعرونه يوه بله مجموعه د ترجمې سره مينوالو ته وړاندې کړو . د پښتو ژبې داولسي ادب يو ځانګړى شعري صنف يا ټو لګى دى چې شفاهې ادب هم ورته وايې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه يو بيل او بشپړ ډول ځانګړى فورم لرى . چې لو مړى نيم بيتي يې نهه سيلابه او دوهم نيم بيتى يې (۱۳) سيلابه کيږى چې دا ځاتکړنې په نورو شعري فورمونو کې نه ليدل کيږي . په پښتو اولسي ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دې ټولو نو مو نو پيژ ندل کيږي .لکه: ټپه ، مصره او ټيکى .... چې دې هر نوم ته يو ځانګړې فلسفه موجوده ده چې د بيلګې په ډول يې زه يادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وايې چې د سيلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه ديره اوږده او غښتلې وي او يا داچې چې لو مړى نيم بيتى يې ددوهم نيم بيتى نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سيسې چې په کمر ولاړه وينه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وايې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د تورې او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پياوړې توره به په مصر کې جوړ يدله ،نو د مصري تورې شهر ت ډير زيات وه او هغه به ډيره تيره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثير او ښکلاى يې د مصري تورې سره تشبيه کړې چې د ميوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د يا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډی د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډی په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډی ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیی وجهه لری خغخ دا چې د لنډی تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډی بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شې چې یواځې احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډی :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه
★★★
د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډی بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبری دي . بله داچې وخت او ځایې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځای کې ویل شوی دي ،او نه یې چا ته د تعداد پته لګیږی . د لنډیو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه یې څوک څه نه شی ویلی او نه یې کوم لیکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ویلو کې انتیظار با سی . حتی کله کله یې خلک یو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وایې په تیره ښځنې پیغلې او زلمیان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کیږده
ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوینه
****
ما سره سمه سیا لی مه کړه
ما د لنډ یو سپاري لو ستلی د ینه

د لنډیو وو یونکې زیاتره وخت تور سري وې . او د لنډیو ډیره بر خه د ښځو له خوا ویل کیږي ،او یل شوي دي . د لنډیو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نیټه نه شته او اټکل کیږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وځیړونکې په دی عقیده دی چې ښا یې لو مړنې په لاس راغلی لنډی او یا په بل عبارت یوه زړه لنډی دا وې :

سپوږمې سر وهه را خیژه
یار مې د ګلو لو کې ګو تې ر یبینه (۱)

لنډی چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر یت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پیغلې یې د مینې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وایې ، مشران یې په خپلو خبرو کې د ځینو مسا یلو د تا ید لپاره وایې : ،حتی کله تری د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حیث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کیږی ،نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پیښه انځور شوی ده چې دا انځور یدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وایې . دلته د ټو لنیز ژوند د ځو اړخونو او پیښو یا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ یو کې په ځو مره ساده ،روان او ظر یف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفا ظو کې بیان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه ځو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سړی پو هیږم
یا یې رنګ زیړ وی یا یې شو نډي وچي وینه

په دی که خو شک نه شته ،چې په عاشقی او مینه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مینت ، پیغور او تهمتو نه وي ،چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په خبل وار تعر یف کړی ،هر حالت یې ژبه ور کړی او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هیږی لکه د جدایې به وخت یې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وایې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر یښنا چې د با رانه سره وینه

د لنډۍ پیژندنه

د لنډۍ پیژني په اړوند په ځینو کتابونو ، لیکونو او خپرونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی . (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکی) : لنډۍ یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړی برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو یاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پری ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړ ا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راورټي :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. ۱۰))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولای شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډیو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننګ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و ګرځه میینه
****

چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****

مورې لنډی توره مې راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیـــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه يې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنــــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمــــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــوکې ستایــــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نه ویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي .
ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف گالي او د یار دیدن کوي. په گودر کې نه یوازې د انجونو خنداگانې او د بنگړو شرنگهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې گودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځېنې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولگه لیدلې وي، هغه بیا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل یادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان ګودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایي:

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتانه انجونې یوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوږه او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلې په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډوېو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروااوبو اورواخیست مینه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنګونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې تو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیگر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبیهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډۍ مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شی ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وايې
يک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډيو هر څومره وغږېږو ،نو د بس ټکی به پيدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قيمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صيدل يې نا شونې ده او د يادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(يواځی په پښتو پيرزو کړ يده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال يې په دی کې دی چې دا داولس خبرې دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی څوک به نه وې چې لنډۍ يې زده نه وې ياېې نه پيژنې ،ځکه په لنډيو کې زياتره د ټو لنې حالات ، ټو لنيز ژوند ، او د چا پيرپال په اړه مفا هيم رانغاړل کيږی ،حتی کلتوري مسايل په ډيره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړی حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول يوه حتمې خبره ده ، خو کله کله يا په اکثره ځا يونو کې ماماګان هم ددي صلا حيت لری چې نجلۍ دواده او يا په عامه اصطلاح دبر خليک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کښې مې مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او يا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دادا خبر دی زړه دی چو ينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولری . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړي . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاویې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ یږی
زما بې غوره یاره څه چې تر ینه ځونه

چې البته داحالت د ینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر یږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږی . خو په هر صورت ملامتیا ددي می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواره او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مینې نه قربان کړی . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشوقه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قربانې يواځی او يواځی ددې مينې ته ورکوی . او خپل سپیڅلی روح د يوی سپیڅلی مينې قربانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سر يې غرغرې منلی دينه

په بای کې دومره وايم چې لنډیو ته زه دومره عقيده لرم چې که په پښتو کې هيڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډې وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کافی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پيرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د گودر اومنگې انځور په لنډیو کې
اوبه دهر گودر خوږی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکې مې سیند غوندې بهيږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سيلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شينه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخيسته مينه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منګی راړکو ينه

****

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکې مې شوکوی سرکې مې ړد ينه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه ګودرونه

****

د کشمالو منجيله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوې دې د منګې د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پرې لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دې زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړې ګودر ته راشه

زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسې راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه

چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی

چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل

د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه

د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه

مات کودړی

دګودر په غاړه پروت و مات کودړی

و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم

یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کوډړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی ګودر دې یو ځای شوی
ډیر منګي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډۍ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز ګودر خوږې دی
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

****

اوبه دکوز ګودر خوږې دی
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

****

او به د کوز ګودر خوږی دی
د لیو نی د خو بی کنګل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

****

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی ګډوینه
****
پاس په ګودر ولاړی ګله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راڼیزو نیولی دینه
****
پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر ګودر ګڼي ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه
****
پر ګودر نبنه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګيږي
چې کشر ورو يې بدرګه ورسره ځينه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده
****
په لوی ګودر دی څنې پری ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه
****
پيغله ګودر ته روانيږي
زړه يې منجله کړو پری منګی راوړی مينه
****
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بيغلو جنګدی منګو تی ګذاره وينه
****
ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتی راوړی دينه
****
ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږي په اسانه ديدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه
****
جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړې له درځمه
****
خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه
****
خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه
****
داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه
****
د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه
****
دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې ونې کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ډکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نيسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شينه

****

دګودر غاړه ورته نيسه
ليلا دجنو ميره ده مخکې دربه شينه

****

دګودر غاړه ورته نيسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شينه

****

دګودر غاړهيې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاويزونه

****

دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پڼي لرمه

****

دګودر هر بو ټی داروده
چې لګيدلی پری د پيغلو پلونه

****

دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږې
هرمزد يګر پرې جو نې سترګي لګو ينه
****
دګودر هر مازد يګرې ښه وې
چې جونې ټولی ماز د يګر سيل له راځينه
****
دمازد يګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاويزونه
****
د مازد يګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ينه
****
د مازد يګر ګودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای و ينې دکو ينه
****
د مازد يګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د يګر ګودره وران شې
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

****

زلفی يې بيیا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه

****

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

****

سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه

****

شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه

****

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

****

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

****

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

****

که ته ر ينښتيا پر ما مين يې
د ګودر غاړه اجاره واخله مينه

****

ګودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

****

ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر له ځمه را پسی را شه
ما په منگې کې پراتې را وړی د ینه
****
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
****
گودرته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
گودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
****
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
****
گودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
****
گودر ته ځی په مخه راغلې
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سری لمبی شوی پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه
****
ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
****
ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه
****
ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
****
ګودرته څی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
****
ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
****
ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودرکې هره ورځ اختر وي
منگې په سر ورله راځي جو نی سیلونه
****
گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیږي شنی پاخې کټه بازونه
****
گودر دی عمر له اباد وي
مازد یگري پکې وی اخترونه
****
گودربادشا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کو ینه
****
گودره ټول درته لو گی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
گودرکې هره ورځ اختر وي
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
گودرته راغلی برابره
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځواني مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې ټوکې

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند ښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنګ سترګې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنګ او د هرې څانګې خوځښت يې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرګندويي او ښکارندويي يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولني ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په گودر یا د گودر په لاره کې کېږي، نجونې گودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوگانو سیالی کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په گودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولگېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښانې راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لوریینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لوریینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځتن مجبورېږي وړی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځتن مجبورېږي وړی له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو وړی تلی ښځتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لوریینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې وږی رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مینې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مینه رسوا شي نو بیا د مرگ استازی رارسېږي او د مینې انتقام اخلي، مین په همداسې اغزنو حالاتو کې مینې ته زړه ښه کوي او له مرینې وېره نه کوي خو له مینې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مینه

یا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وینې ځینه

پښتني دنیا د ښو او غوره اصولو ترڅنگ ځینې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې ځخه یو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه دیوه ملیح او مظلومانه احتجاج په توگه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د گلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو گوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پیداکېدلو او د وگړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هیله لري چې ماشوم ولري او په کور کې یې زانگو وزنگوي، یوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې یې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزیه لهجه داسې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګې نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوينه

لنډۍ يو سرتړلی زنځير دی او يوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه يوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د يوه خواره ډيالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې يوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مينې رازونياز په کې شوی او د ټولنې بنديزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپينه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخيلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وايه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه
مينه ځواب منطقي نه ګڼي :
مور به مې داسې راته وايي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه
مين منطقي ځواب جوړوي او وايي :
بيا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په ختې زه په ګټه ولوېدمه
ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:
چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سپلابه او دویم ۱۳یې سپلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سپلابه کیږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځینو سیمو کې ورته لنډۍ وایي په ځینو کې مصرۍ او په ځینو سیمو کې ټپې وایي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قیمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه ایښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سپلابه یې لومړۍ مصرۍ ده او دیارلس سپلابه یې دویمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ویشت سپلابه کیږي، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي یې، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وایي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وایي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا یې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وایي، دې ته غریبۍ وایي، غړنګې هم ورته وایي، ډېر نومونه یې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلی ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعنې غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بيا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګیله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماټیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سرترلې ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سرترلې ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړو، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشت سېلابه ده او هغه یا څوارلس سېلابه دي یا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرۍ یې یا اوه سېلابه دي یا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقریبا د لنډیو په لار روان یو ټولګی دی، د ژوند ټول مسایل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنیزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځینو ځایونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسایل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسایل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وینه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزایل لنډۍ ډېرې کمې پیدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بیا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وایي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسایل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسایل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډیو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، لیکن په هر صورت، د لنډیو کړی لویه ده، او د کاکړیو وړه ده، نو په همدې اساس یې هېڅکله له لنډیو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکیمي: تاسې د نوو خبرو یادونه وکړه چې په کاکړیو کې ځای شوې او په لنډیو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډیو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه یوه طنزیه لنډۍ وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورى کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيليټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دى؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دى، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځاى په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځاى داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دى؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شى هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شى دى، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځاى کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځاى ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځاى مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتى لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمۍ سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبينه

دا (جون زانولسونيو) يو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وايي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آريايان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بيا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شيره يې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ويست او ټول به راټول وو بيا به يې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به يې شيره ايستله او له هغه به يې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به يې استفاده کوله. دا لنډۍ يا له څوارلسم وړاندې ويل شوې، يا په داسې ځای کې ويل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي يا هر څه چې دي د مينې لخوا دا لنډۍ ورته ويل شوې ده چې

سپوږميه سر وهه راخېژه

يار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبينه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه يې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه يې همداسې پرې ايښي دي.

يادا چې:

مازديګری دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي رېښتيا به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مينه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازيګر دی نو وايي چې:

مازديګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ريښتيا به شينه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کليمې يې نوې دي او ټولې بدلې شوې يوازې فکر يې را لېږدولی دی، ما وويل، چې هغه يو کس جوړوي، ليکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه يې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شيان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځايونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکيمي: تاسې د څو لرغونو لنډيو يادونه وکړه د تاريخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځايه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهيسې ويل کېږي.

استاد: د لنډيو لرغنتوب د آريايي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاريخ کې يو عجيب ابتکاري کار کړی هغه وايي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، يوه تر تاريخ وړاندې دوره ده او يوه هم تاريخي دوره ده، ليکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، يوه تر تاريخ وړاندې دوره ده، يوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او يوه هم تاريخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ويدي سندرې دي، ويدي ورکې سندرې دي د آريانا ويجه په خاوره کې کابو څلورنيم پنځه زره کاله پخوا ويل شوې دي، بل د ريګوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریګویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او میندو سندرې وریپسې لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سپلابه دي، شمېر يې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه يې دوه ویشت سپلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سپلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم لیدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریايي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځینې شیان يې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعنې څلورو څلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ څپېړه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنی پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو څېرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لويې لويې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې څېرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي يې وويشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلی شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه يې هېڅ ټولګی ساری نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللې ادب کې هم ساری نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سېلابونو کې يې سمندر را نغاړلی دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي ځکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دي راستی دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شرک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډیو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر یې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډیري خواوي په کې په واقعي او طبیعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګې کې پراټې راوړې دینه

لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹)څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لویدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د بڼوال په درو کې په یو شان خوند اخیستل کیږي . زاړه یې د ځوانۍ د خاطراتو په یاد وایې ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې ګډیږي او مسافر یې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
يا خو لگی راکړه يا منگی در ماتو مه

لنډۍ ځانگړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مينه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بيانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډيو يوه ځانگړتيا دا ده چې زياتره يې د ښځو او پيغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ويل شوی دی نو يوه لويه برخه يې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته گوته نيول شوی او هغه يې په طنزي توگه ويلي او غندلي دي.

د شين کيدو اميد مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلي يمه

پټې دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه يمه

اود لنډيو يوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ويل شوی ډېر يې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گيله ده

که مور او پلار دی خداي رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما گانو به دي زنې ونیسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ یا ټپې هم لکه نور ټولنیز ادبیات د ټولنیزو ستونزو او فسادوتو یادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه یادوی

منگي یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منگی په لپو ډکو ینه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواریو ،عیبونو او فسادونو برملا کولو ته وایي چې په رمز ، کنایه اوناز ویل یا لیکل کیږي

یا په بله وینا:

ویلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نیوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لېږینه

ځوانانوننگ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لېږینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز دیوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه یې دټولنې له سیاسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنیاتول دسړونشته

تول دپیسودی مسلیان خانانوینه

ځوانانوزوریه بزګری کړئ

سپینې پایڅې دزروڅلي ورانوینه

ځواني دزرو روپواس دی

دبیلتانه پیټې چې وړي سوده به شینه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنیزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شیندلي نه دي

چې دخراغ په رڼا غواړي دیدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ویل کیږی یانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهیږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي

قندوشکرې تویوي چې ترخه دینه

یوازې پوه او هوښیار خلک له طنز نه خوند اخیستلای او پر پوهیدلای شي او ناپوه یې یوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـه بسم الله کـټ تـه ورخـېژه
دنـجلۍ کـټ دجنغوزي دئ مات بـه شـيـنه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوږه نه خورې بوئ ترې نه ځې
چې ياری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلې نه شې
نامردې ولې دې ګيبی پرتوګ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلې ګماني کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې څرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرځوکوځې چې پېغله يمه

بيابه زه تورکميس ونه کړم
زمادسپيني سينې رنګ يې واړاونه

ټينګه مې مه نيسه په غېږ کې
تې مې واړه دي سږنۍ بالغه يمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خونديې نه دی خپل قلنګ جاري کوينه

ځانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنيو خلکو لپاره هم ويل کيږی چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشونډو راته کېږده
زه له پردېسی سترې راغلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکلیه یاره
پردی برستنې جګوې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوټه کې ټوخی وکړ
زه په توده برستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب لیدې وویرېدمه

ښنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولګی تمه لرینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتېږي
زکات یې باسه چې نظرنه شي مینه

اخځلیکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ

۲-ستانکزی،رفیع الله:خوست ویپاڼه

۳-مهر ویب پاڼه

۴- لنډۍ ، ویکی پیدا

۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ویب پاڼه

٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبیاتو کی طنزونه ویب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډیر درســــــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1)
دلنډیو په ویړه لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځلیږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او ادیبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنیز،تاریخې او د نورو مضامینو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مینځ ته راغلې او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیږدول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2)
دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندریزه ځانګړتیا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتیا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو دنورو بیلابیلو ځانګړتیاوو تر څنګ یوه هم داده چې لنډۍ په ډیر خواږه او ساده الفاظو ویل شوي او هر ډول مضامین او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کیږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شیبو کې دعام ولس له خوا زمزه کیږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډیو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډیر ښکلي او هنرمندانه تشبیهات هم کار ول شوي دي دبیلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټۍ چې پاڼي پاڼي شینه

سورخي دمخ دې شغلي وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کمیس دې تور متې دې سپیني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وینه

لکه څرنګه چې وینو په پورتنیو لنډیو کې زړه له ګل او کتري یې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کمیس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبیه شوي دي.

په لنډیو کې ځیني داسي ښکلي او نادر بشبیهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې یا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډیره لږه کچه تر سترګو کیږي لکه:

سترګي دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګي برګي دینه

زلفي دې بیا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبري – لکه چکړي دکوڅو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبیهاتو په لړکې یو هم ګلونه دي چې په ډیره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بیلابیلو برخو ،دطبیعت او چاپیریال طبیعي ښکلاوو او نورو سره تشبیه کړل شوي دي.

ګلونه که له یوې خوا څخه ښکلې خیرې او بنې لري او په طبیعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بیلابیل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښیګڼې او نیکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له یادولو او کارولو ،کرلو ،سیل او لیدلو څخه یو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې څیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته دریږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرني او عقاید لري . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همدا راز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمی کې لټوي.

که څه هم کیدای شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني یې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړې ځای خپل کړې دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه یې په لاندې ډول یادونه کو:

دګلاپ ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړې ځای لري .کیدای شي دګلاپ بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلي وي تر څو په لنډیو کې یې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځای خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاپ دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي څیره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیري ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځیني کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه یې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلي مړاوي مړاوي سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگې دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدې ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړې توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا ترې اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه ځونډې هم ترينه برابريږي او دکوژدې دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلې بوټي په توگه په ځانگړې توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلې خولې کړه دلونگو بوي ترې ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږې د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټي لونگ دي – پرې ليگيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلې بوي د هر کس پام ځانته واړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پورې عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجیني کور راته معلوم دي – دبام په سر یې کشمالي کړلي دینه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار یې په وړیا دیدن کومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالي یې نور سلام درته کوینه
یا دې په خوله کې کشمالي دي – یا دې دعطرو په چینه لمبلي دینه

غاټول

غاټول یا لاله هغه ښایسته او ښکلی ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ یې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرګندونه کوي.
دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې ګلونه تر سترګو کیداي شي . په لنډیو کې دښکلو تشبیهاتو په ترځ کې تر ډیره بریده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالی د لاله یا غاټو ل له سره رنګ سره تشبیه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډیو کې:

زما په زړه کې مستي داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرینه
که مې سرې شونډې در په یاد شوي – ګل دغاټول په لاس کې ونیسه مینه
غاټول به ټول امیل به جوړ کړم – د یار دپاره به یې په غاړه ګرځومه
یا دلاله په ګل شبنم دي – یا دې دمخ په ستارو خولې راځینه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په یادولو سره یې هر کس ته دیار سترګې وریادیږي یو بوټي دي چې له عطرو ډکه ډک ګلونه لري ،په ګلونو کې یې سپیني پاڼي داسي چاپیره شوي دي چې په منځنی برخه کې یې زیړ رنګه جوړښت لري .دنرګس یو ډول ګلونه چې ډیر لږ پیدا کیږي داسي بڼه لري چې پاڼې یې سپیني دي او منځنی جوړښت یې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه داسې ښکاریږي نو له همدې کبله ده چې په ډیرشمیر نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډیو کې سترګې له نرګس سره تشبیه کړل شوي دي . ددې ترځنګ کله چې د شبنم څاڅکي دنرګس په ګل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاب سترګې نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګې نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلې څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکې بوی لري . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازې رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولا ړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان ورژيدمه

وره نجلې چې شونډې سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو سمندر دومره ژور او څپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازي له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – څولي مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنی ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترگو کې انځوریږي د بیلبرې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنگ فاتحه ملالی هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننگۍ ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تـــــوئ شـــــول او دښـــــمن تـــــه یـــــې د شرمـــــه ډکـــــه مـــــاتي ورکـــــړه. لنډۍ لکه څنگه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړۍ کرښـه یـې تـر۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافیې لــه پلــوه نیمگــړي دي . پــه لمــړۍ کرښــه کــې د موضــوع پیــل او پــــــه دوهمــــــه کرښــــــه کــــــې یــــــې پایلــــــه یــــــا هــــــدف معلــــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنــډۍ ډیــره برخــه د ښــځو لخــوا ویــل شــوي ٬ کلــه چــې پــه کلیــو او بانــډو کې د وادونو او نورو ښادیو پنــډې جــوړي شي نــو ښــځې خــو شــپې پرلپســې تــر ســهاره ناســتې وي سندرې او ټپې بــولي دوه ؟ یــا څــو ډلــې جــوړې شي او د یــو بــل سره مُقابلــه کــوي هــره ډلــه هڅــه کــوي چــې زر او ښــه ځــواب ووایــې دا ســیالي د ســوال او ځــواب پــه شــکل او یــا هــم د رنگارنــگ مُصرۍ په ویلو سره تر سره کیږي لاندې څو بیلګې را اخلو

ســـــوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سیند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځــــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مین شي اوبه خوند نه ورکوينه)
ســـــــوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلې یوه مرغۍ مې دوه ویشتلې دینه)
ځــــــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جینۍ یوه یاران یې دوه نیولې دینه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازدیګر دی تیر به شینه
پیزوان مې ستا په بریت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګۍ د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې یوه ډله پړه ومني او یا خو د سحر لمر را وخیږي کله چې په وادونو کې سندرې ویل کیږي ویونکې ډیر وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې یاد کړي کوم چې دوئ یې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غیرې ته وړمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به یې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرگانو اولا خو د لاندي غوابښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترگو کيږی) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرگي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند گلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتگ حال بايانوي او عاشقان خپلې گيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنگۍ ځخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږی *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړی *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارږو خوارږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غیږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زیړو گلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روژا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډیر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړې ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې ترینه
قلمه زر زر پرې چلیگه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلي *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې ترلي دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنگ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانگړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډیرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي گانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتنیز ساز او ځنې بیا غمگینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترگو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د گریوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنگه مو چې وویل ډیرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږيې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنگ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوڅ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوې ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژونــدی کــړه وروســته د ټولــو د مینــې وړ ســندرغاړی رحــیم شــاه دا ســاه پســې اوږده او ځــانګې خــواره کــړه او پــه همــدې کمپــوز یــې پــه اُردو کــې چــې (پهلـې تـو کبـې کبـې غـم تـا *** ابي هـر پـل مـې تیـرې یـاد سـتاتي هـې) د یــو ښــکلي موزیــک سره ټپــې وویلــې چــې دا وخــت ټپــو خپــل وزرونــه تــر هندوســتان' ایــران او تاجکســتان پــورې وغــځول د هنــد نــامتو ســندرغاړي اُلتــاف راجــا هــم ټپــې زمزمــه کــړې او نــورو دري او فــارسي ژبــو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښــــتانه پکې اوسیږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشیندم ګلونه
دا اخیري مُصری د دا وي *** اخیر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مینه «« ځدراڼ »» سویږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د ببلتانه په سفر ځم تږی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
لیلا په زړه راکړل د تورو گوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مین کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تیاره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه

اباسین بیا په څپو راغی
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه

اباسین بیا څپې څپې دی
هره څپه یې ورانوي د پگړۍ ولونه

اباسین راغی غاړې غاړې
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه

اټې اټې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپین شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنگونه

اختر به بیا وطن ته راشي
زړگیه تللی جانان بېرته نه راځینه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاویذونه

اختر په ورځ دې سینگار کړ
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه

اختر چې تېر شي بیا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لگوینه

اختر له تا سره ښایېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه

اختر نژدې دی روژه لاړه
لیلا به چاته سرې منگلې ښکاروینه

اختر نژدې دی یاره راشه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سینه زانگي زیړ گلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې ميدانه مسافر کډې باروي وطن له ځينه
اخر به خاورې شې بدنه که دې هر څو پر وطنو وگرزومه
اخر به خاورې شې جانانه ما اشنا سترگې نا اشنا ليدلې دينه
اخر به خاورې شې صورته که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه
اخر به دا دنيا شي ورانه تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه
اخر به کند کچکول راواخلم چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه
اخر به مرم پاتې به نه شم که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه
اخر به وران شې پېښوره د ننگرهار نجونې ښېرا درته کوينه
اخر ته داسې درته وايم اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه
اخرنی ځای دې لحد دی ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه
اخيري ورځ ده راته گوره بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه
ادکې مورې څراغ بل کړه د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه
اذان په ځنډ کوه طالبه زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه
ارام د زړه مې پرې و نه شو که مې له سرو سترگو ويني تويومه
ارمان ارمان تېره ساعته پيدا به نشې که ملنگ درپسې شمه
ارمان ارمان خپله وطنه د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه
ارمان ارمان د دا دا کوره د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه
ارمان ارمان دی لويه خدايه چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه
ارمان به وکړې وخت به تېر وي بيا به وطن راپسې گورې نه به يمه
ارمان به هلته زما درشي چې سور پالنگ درته يوازې پاتې شينه
ارمان به هلته زما درشي چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه
ارمان به هلته زما درشي چې مې ځوځان په قبر وسپړي گلونه
ارمان به هلته زما درشي چې مې د سخات پيسو ته ونيسې لاسونه
آسمانه درز وهه راولېږه په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه
اسماني تندر شوې جانانه په ما راپرېوتي ذرې ذرې دې کړمه
امانتي مې گور کې کېږدئ که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه
آواز يې اورم کتی نشم په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه
اوبه د بر گودر خوږې دي زه د جانان لپاره کوز گودر له ځمه
اوبه د کوز گودر خوږې دي ليلا د يار لپاره بر گودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز گودر خوړي دي
زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه

اوبه دهر گودر خو ړي دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه

اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړگي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباکوچيانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښتروبادوهينه

باباگلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي ياره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاويذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه

بابوټيکس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټيکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځينه

بابوکره زمونږ وطن دی
جندوله تاته سلامي راغلی يمه

باتې دتېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېږ لويې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بې ودې ټولومه

باد د جنت پکې لگيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لگېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زمادياردزلفوبوی ماته راوړينه

باددخوتن دی راالوتی
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې گلابي مخ دې په سترگووينمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمې ويښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغی
په وازه خوله به يې کوگل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې وربږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک یې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې وربږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې وربږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه

باڼه دې مړه دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جګ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

برستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه

بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټي راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نری جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پټرې نیولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړې خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه ستړی مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړې زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله خنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راښېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوڅې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
پاس په اسمان کې ډزې وشوې
پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
پاس په اسمان کې ستورى زه واى
پاس په اسمان کې ګرزهارشو
پاس په اسمان کې مرحباشوه
پاس په بلى کوترې راغلې
پاس په بنګله کې فريادخېژې
پاس په تيرااوره بارانه
پاس په سينه ځاى راته جوړکه
پاس په کمره ولاړه ګله
پاس په کمره ولاړې زرکې
پاس په ګودردېغلوجنګ شو
پاس په هواراشه جانانه
پاس د آسمان ستورو ته ګوره
پاس داسمان ستوروته ګوره
پاکه مولا که ته يې واخلې
پالنګ دسرونالى دزرو
پالنګ ديارسره ښه ښکاري
پام کوه واردې خطانه شې
پانسى دزلفوماته راکړه
پاولى ديخ سينه دې تخت دى
پټنګ په خاص څراغ مين دى
پټنګ خويوځل شهيدشوى
پټنګه خاورې دې په سرشوې
پټې په منځ دبازارراغى
پټې له شمعې په ځنګ نه ځي
پټې له ما نه زده کړه وکړه
پټنه راشه که پرې سوځې

د ګودر لاري راښيزو نيولى دينه
چاويل ملوک دى دبدرى سلام ته ځينه
اشناويده دى مايې وکړل ديدنونه
نجلى وېده واى مايې وکړاى ديدنونه
جينکى ژاړې کشمالې ړاى وهينه
محمدوخوت دالله ديدارته ځينه
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه
يارنځوران دي يامين ببل شوي دينه
دپېښورپه برخه سېل دى رابه شينه
مزل وهلې ځمکه ځاى نه راکوينه
نصيب دچاپې اوبه زه درخېژومه
بازمې رنځوردى له خولې وينې تويوينه
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوينه
داکوزې لارې ښېلتانه نيولې دينه
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پوروڼه
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پوروڼه
سړى سړى نه دى په بند يې ناسته يمه
ليلادسروزروغنچه خوب په کوينه
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنګونه
دګلوځانګه دې پرسرولاړه يمه
زه ښېلتانه په مرګ خوشاله کړم مينه
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه
ښايسته خولمردى ځان پرې نه کبابوينه
افرين ماته چې مدام سوزم مينه
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه
زه به ديارله غمه ولې پرځنګ ځمه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پټ به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر گودر څه بلا لگیږی
چې کشر ورو یې بدرگه ورسره ځینه

پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه

پر گودر نښه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې گنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنگ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منگي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منگی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنگېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لگیا شول
زړه ترېنه ساتم پکې ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزينه

په تور لحد کې به نارې کړم
زه د دنيا نه ارمانجن راغلي يمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو يې شهيد کړم
تورې جنډې راباندې ودروئ مينه

په تُهمت مه شرمېږه ياره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدايۍ دې خفه نه يم
خفه پدې يم چې رقيب دې خپلوينه

په جهان دوه ښيزه مزه کا
يا سپينه خوله يا د بوړې توپک غږونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وايه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوڅې درځني کله بيلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مين زړګی توبې نه قبلوينه

په دا يوه خبر خوشحال يم
چې خان غريب به ټول يوې خاورې ته ځينه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمايه بالکل نه لرينه

په ديواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګيا ده ځانله سترګې توروينه

په زړه به لويه تيګه کېږدم
جانانه تانه به يې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کيسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګيلو پروت دی
هله به يې وايم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ويلي دينه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه څه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بيا تر قيامته پورې نشته ديدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زيارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپينې خولې ازاد اخيستی وينه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل ياران يې تورې خاورې شينه

په سپينه ږيره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې يمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غريب يارۍ ته نه پرېږدينه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځينه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نيت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونۍ نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کړه وړه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولی دې وويشتمه

په لښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه

په لوی ګودر دی ښځې پرې ولی
په نرۍ بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جيب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرګ به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسې اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوړ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوړلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيزوان په کورمه کې جوړيږي
پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
پېزوانه ستا نه ګيله من يم
پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
پېغلتوب نيمه پاچاهي وي
پيغله ګودر ته روانيږی
تا به په سرو وينو کې پرېدي
تا چې په مخ څپېړه راکړه
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
تپه تياره ده نه دې وينم
تر هديرې راسره لاړ شه
تردې پورې ټوپک دې ځار شم
تکل به کله د راتلو کړې
تنور چې تود شي اخير سوړ شي
تورو ته سپين خلک پيدا دي
توره به نه کړې نو به څه کړې
ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
ته چې په ما پورې خندا کړې
ته چې زما د يارۍ نه وې
ته چې زما قبر ته راشې
ته د کوهاټ په غاښې راشه
ته د ګودر غاړی ته راشه
ته ماز ديګر ګودر ته راشه
ته ماز ديګر ګودر ته راشه
ټبر دې ټول راباندې ګران دی
ټکرې د ځان پسې راکاږې
ټګي دې وکړه ټکه ياره
ټنګه وعده راسره وکړه
ټوپک ويشلی به خدای جوړ کړي

د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه
د ليلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دينه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې ووړمه
ورک ناويتوب شه چې دوه نيمې ورځې وينه
زړه يې منجله کړو پری منګی راوړی مينه
ما ژړوې د معشوقو دغه ظلمونه
د دلاسې سړی مې نشته وبه مرمه
د بيغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وينه
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مينه
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه
زه دې د لارې څوکيداره ناسته يمه
زړه چې مئين شي هميشه ملبې وهينه
ځکه د سترګو تور د سترګو مينځ کې دينه
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دينه
زه بې وفا نه يم چې تابه هېرومه
خدای دې مئين کړه چې زما د خندا شينه
زما ويده زړګی دې ولې ويښونه
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه
ما په منګی کې پراټې راوړی دينه
په ګودر کيږی په اسانه ديدنونه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وينه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه
سترګو ويشتلی به رنځيږي مړ به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې دربانديِ زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د يارانې سرې رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
ميرات شې غمه په خندا دې ټېرومه

ټيکرى د ځان پسې راکاږي
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدينه

جانان مې ستورى د اسمان دى
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلي دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردى وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايۍ اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازديګر دى تېر به شينه

جانانه راشه دا دى وخت دى
پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړي
د زنکدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلى شې
ښکلى بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېرى مې دربانديِ
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره زه په غرمه د گودر غاړې له درځمه
جانانه ستا دیدن لپاره زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه
جانانه ستا دیدن لپاره زه د کابله په ټکس راغلی یمه
جانانه غلی غلی گورې یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه
جانانه غم دې دومره خوړ دی چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړنه
جانانه فکر پکې وکړه مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه
جانانه ولې لېونی شوې په لاره ځې په تیگو ولې زیارتونه
جانانه ویښ یې که ویده یې ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه
جدایي راغله لارې دوه شوې مرگ مې قبول دی جدایي نه قبلومه
جنی د پلاره دی ویر یرم گودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه
ځان په ازغوباندې سوری کړه که چېرې غوارې دیارغېږه کې خوبونه
ځان د وطن په شمع سیزه چې پتنگان دې د زیارت طواف کوینه
ځان دې زما په دیدن موړ کړه بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه
ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو لکه په وران کلي کې باغ د گلو وینه
ځای د داغلو په کې نشته جانانه څله داغوې داغلې زړونه
چا یې پلو لیدلی نه و اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه
چرگه مری کې ناسور شه زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه
چنار به ولې سر لوړ نه کا چې جنکۍ ورلاندې سترگې توروینه
چې په ژوندون مې په کار نشوئ که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه
چې په ښایست مې خفه کیږې نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه
چې په مرض مې نه پوهېږې طبیبه مه گوه زما د لاس رگونه
چې پېغله لور یې په کاله وي پس د ماښامه دې پنځوزی گرځوینه
چې پېغله لور یې په کاله وي د هغه کور سابه جواری مزه کوینه
چې تاته گورم ژړا راشي چې ځانته گورم په ما لا ډیر دي غمونه
چې تورو خاورو ته مې سپاري په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه
چې توره نکړې نو به څه کړې چې دې شېدې د ښنتنې رودلې دینه
چې جنازه مې روانیږي پاس په کفن باندې مې وشینده گلونه
چې چېرته ته وای هلته زه وای نصیب تقدیر مې له تا لرې گرځوینه
چې څوك له خپله ځانه دروندوي ټولې دنیاته ددراندۀ گومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه

چې خويندې کښېنې وروڼه ستايي
چې وروڼه کښېنې خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشې قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سرې هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي ببګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شې
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنبلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چېته له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وې پښتون اوپښتونکړې
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سرې ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

څانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلې دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه نرۍ یې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړینه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
یا ډېر غریب شي یا د یار له غمه ځینه

څوک چې په چا باندې مین شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شینه

څوک چې په شنو سترګو مین شي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوینه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کیسه د صنوبر رایاده شینه

څوک چې د یار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوینه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د یار له وینو کیدم
چې په شین باغ کې ګل ګلاب وشرموینه

خال یې په غونډه زنه کېده
بیا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د یار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته لیکینه

خاونده بیا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سیل ته تللي دینه

خاونده بیادی مازد یګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګیو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر یې غرغرې منلي دینه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې یار یار شو نه یې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تیرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بیا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مینه سل ځله مړشمه

خاونده کوم یو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دینه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خیر نه راکوینه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه یې د ارمانه سره وړینه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور یې د ځوانۍ ارمان کوینه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځینه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

خدایه د مور یې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه یې ووهي خالونه

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته نارې کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګۍ ټوټې کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وره ده
ورې زما په زړه چرې منډلي دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس ورمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډيږي
زه بې گودره گډيدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنگ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گني کرلي دينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو يې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرگان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزې پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړگيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د ميني ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولې ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنگ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنگل کې
يار په منگول کې گرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترگو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوینه

د ټپې وار دربانديې راغی
شفتل خورکه رنگ دې زېړ وتښتېدينه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمينې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حيران يم
ځومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه

د جانان غم زما سايه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځينه

د جانان مرگ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودې سا لنډۍ ولگاو نه

د جنازې بازو مې نيسه
چېرته به ما په راستۍ خوله درکړې وينه

د جنکو کاپرې سترگې
لوگۍ بهانه کړي ژړا يار پسې کوينه

د جنۍ ځانگې وانگې ونه
ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه

د چا به شنې سترگې خوښيږي
ځوک به په تورو سترگو ځان قربانوينه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترگو ډير ورک کړي دينه

د خولې مې تورې وينې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال ياري ده اوس به گډه وډه شينه

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

د ريبارانو ځای جنت دی
خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه

د ريبارانو ځای دوزخ دی
خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه

د زړگي سره ناچاري ده
مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وويستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه گودرونه

د سپينې خولې قيمت دې وايه
که سر پرې درکړم باقي دار به ځومره شمه

د سپينې خولې ياران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نيولی يمه

د سترگو جنگ دی ورته ټينگ شه
کاږه واږه بانه په زړه ويشتل کوينه

د سور سالو مېرمن ته وايه
نور دې د ژوبلو زړگو نه اخلې ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظيفې سره مې گوتې تاووينه

د غرغرې ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوينه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه يوازې زنگېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه

د کشمالو منجیله وکړه
چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه

د ګلاب مینځ کې ګل وچیږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وینه

د ګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سیسۍ چې په کمر ولاړه وینه

د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګۍ کې پراټي راوړی د ینه

د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

د مړوند خوب چې چا لیدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه

د مساپر یار زنکدن دی
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د یار ډله وروستۍ ده رابه شینه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه لیدای غمونه

د ملنګۍ کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار یې جوړ کړو
لنډی بازار یې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښایه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نیمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کیناستمه

د نیمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه

د وطن تیګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بي وفايي خو د هر ښکلي عادت وینه

د یار یوه شوه زما بله
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه

دا اوسني زلمي د څه دي
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرګو پخلا کومه

دا په څير څير چې درته ګورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړې مازديګر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينګ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ړدم تا يادومه

دا ستا په سترګو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوګند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر ترلې مور دې مره شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه

دا سر ترلې مور دې مره شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منګولې نرۍ غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی ګرځه
په چم کې ګرځه چې ډاوه دربانډې يمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دې تورې سترګې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترګې ړدي خالونه

داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسرې منګولی نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې ګودر غاړې ته ګوره
نری لوګی دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به يو ځای ګرځېدمه

دريغه چې زه ديارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منګۍ په سيورې ډکو ينه

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړې دينه

دګودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دګودر غاړه پری ښايسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پڼي لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه

دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

دگودر غاړه یې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه

دگودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لگیږی د نجو نکو پلونه

دگودر هر بو ټی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه

دگودر هر بوټی تازه دی
هرمازد یگر پری جو نې سترگي لگو ینه

دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه

دگودر هر مازد یگری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یگر سیل له راځینه

دمازد یگر اوبوله مه ځه
په گودر زانگی دکوډگرو تاویزونه

دمینې دغه نښانې دي
دیوۀ زړگي نه بل ته لاره تللي وینه

دونیا د یار له سره ځار کړه
دونیا به تل وي یاران کله کله وینه

دې پورې کلي کې مین شوم
ملک یې ځوک دی ننواتې ورلیږمه

ډولۍ یې ودروه غمازه
چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه

ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه

ډیوې مې بلې په مزار کړه
چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غپیږه سپیه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنگوونه

راځه چې دواړه سره یو شو
زما ستا ځوک دي چې مونږ پخلا کوینه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستۍ خبرې به سپین ږیري جوړوینه

راشه اینه دسمال دې واخله
نه دي یاري کړم نه دې نښې گرځومه

راشه په زړه مې گوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه

راشه په زړه مې گوتې کېده
یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترگو کې مې خوب شه
زه شوگیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په څنگ کې کېنه / چې درته ووایم د سوي زړه حالونه
راشه زما په څنگ کې کېنه / که تمباکو غواړې خولگۍ به درکومه
راشه زما په څنگ کې کېنه / که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه
راکړی گل دې بېرته واخله / زه د هجران په سفر ځم مراوی به شینه
رامعلومیږي یار مې بایلود / د بېلتانه په جوارگرو واوښتمه
رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه / چې د غرور کنډول دې دړې وړې شینه
رب دې زما کړه خپله یاره / ما ستا په سر باندې اخیستې تُهمتونه
رنگ به مې ولې نه توریږي / ما یې د غېږې لونگین خوړلې دینه
رنگ به مې ولې نه ژیړیږي / په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه
رنگ به مې ولې نه ژړیږي / چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه
رنگ مې په تاپسې ژیړیږي / کم عقله مور مې د زېړې دارو کوینه
ریبار مې ډېر گړندی راغی / چې مرور اشنا به څه ویلي وینه
ریباره خدای دې سزا درکړي / لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه
ریباره ښه سوچ پکې وکړه / جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه
زړگیه صبر شه مه ژاړه / تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه
زړگي ته ډېرې پلمې اوکړم / دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه
زړگیه پام چې مئین نه شې / اوس معشوقې په زړه داغونه لگوینه
زړگیه ځان ورته تکړه کړه / اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه
زړگیه خدای خبرکه روغ شې / د کړو وریځوپه خنجرخوړې گوزارونه
زړگیه دا دې زما حال کړ / د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه
زړگیه صبر دې په خدای شه / په هغه گل چې نازیدې د بل چا شونه
زړگیه صبر دې په خدای شه / جانان په غټو خلکو ځان حسابوینه
زړگیه صبر شوې که نه شوې / که صبر نه یې له گړنگ دې غور ځومه
زړگیه صبر شه مه ژاړه / څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه
زړگیه صبرشه مه ژاړه / ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه
زړگیه مه یې رانه غواړه / د جانان کلي نه پرون را غلی ېمه
زړگیه مینه پکې نشته / نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه
زړگیه هلته پاتې کیږې / چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه
زړگی زماروغ لیونی شو / اوس رانه غواړي دپردی څنگل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي باروڼه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی
چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چیچنۍ پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې رګګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفې یې ببیا پر مخ خورې کړې
د ماز د یګر ګودر له څې ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولۍ په شا خوړلي وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنګي سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې
نرۍ یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتې کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګۍ به ستا راپسې چوینه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړې دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
یا یې رنګ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی ځنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیږم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سیند ګډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رڼا شوه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کېږي
ماته ګېلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښنو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دي ډکې تو مانچې دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غروه ياره
اوړکي بازان دي غتې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پترې نيولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې تورووينه

سترګی هوسی صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غتې تيګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نر يری د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د ښې مر غۍ وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سوری پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېږې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم ترۍ به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غتې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت يې يادوې شينکي خالونه

طبيبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ويشلی يمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وينه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تيګو باندې څه اثر کوينه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به يې خورينه

عاشقي لويه پاچاهي ده
چې معشوقه يې په طرف ولاړه وينه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدايي نه وای
خدايه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه ښنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخيستي دي د کلي تهمتونه

عالمه يو تر بل ځاريږئ
ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شونه

عالمه يو له بل ځاريږئ
مرګ راپسې دی نيمه خوا به پاتې شونه

عزرايل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې ليلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مينه

عمر دی ډير څه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازديګر دی تېر به شينه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وينه

غم دې راځي زه پرې خوشحال يم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وينه

غم کې پيدا په غم کې لوی شوم
په غم مين په غم به تور لحد ته ځمه

فقيره کبر پکې مکړه
چې ليلا خاورې درکوي تړه پندونه

قبر مې ښنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه يې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ ديدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
قسمته خدای لپاره ویښ شه

د تش ديدن پسې دې اوښکې تویومه
څوک تر قيامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وايه چې وران شې
کابل کې شته دی ښتانه ببر برېتونه

کاغذ ليکلی ترېنه واخلئ
د ننی زمانې یار دی ټگ به وينه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډی ناست وې وژاړينه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بيا پرې وايه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وايه سلامونه

کاغذه والوزه شاهين شه
له خنداشين شه بيا پری وايه سلامونه

کټ د بلی سورې ته راوړه
مياشت د بادرو ده لېونی به شې مينه

کفن مې کلک وگنډه مورې
د ځوانی ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مينه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودريږه شيرينې
په ماذيگركې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بياليلاولاړه
دخوار مين ديدن ته سترگې غړوينه

کوڅه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصويرته سپينې اوښکې تويه وينه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوك به خبرشي اورسوابه شومينه

کور يې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر يې کشمالي کرلي دينه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بيا مې د بنگو پيالی مه بوله مينه

که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لاليکه بې ننگی ته دې ساتينه

که تور اوربل مې ميراتيږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر ينښتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سيخونه

که ځان په سلورنگوجوړكړې
چې مرگ دوبولي په تابه گوته ږدينه

که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مينه به يې کوڅو کې گرځوينه

که د ځوانی دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې څورومه

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
گرانه وطنه جنکۍ به دې گټینه

که د یدن کړی گودر ته راشه
زه به منگۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته گوره
زه به ډووډۍ په تناره وځنډومه

که دیدن کړي تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلي راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترگو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنکۍ کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشې
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړې
چې بې گناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما گانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منگۍ نه ماتېدنه

گلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

گلونه ډیر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

گوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي موږ به تورې خاورې یونه

گودر ته ځم راپسې راشه
ما په منگي کې پراټې راوړي دینه

گودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه

گوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه

گیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنگ ملگری شینه

گل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه گودرونه

گودر پاچا منگی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پیغلی زما په قبر وینه

گودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

گودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد يگردی چې پری وکړو د يدنونه

گودر ته ځی په مخه راغلې
گيبی گيبی پرتو گ دی لاره نه راکو ينه

گودر ته دواړه خو يندي راغلی
يوه يې ويشتل کا بله يې غشي ټو لو ينه

گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښيږی شنی پاخی کټه بازونه

گودر دی عمر له اباد وې
مازد يگري پکې وی اخترونه

گودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د حانان وکړم د يدنونه

گودر شو گرم مازد يگر دی
ليلا همزولو سره قينج مکيز کو ينه

گودر کې سری لمبی شوی پورته
د چا د زړه په دنيا اور ولگيد نه

گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منگلو به يې جانان له ورکومه

گودر له ځم چې مانگی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تياره کې ياره ځمه

گودر له ځمه خو شحا ليرم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه

گودر له ځمه را پسی را شه
ما په منگې کې پراتې را وړی د ينه

گودر له ځی او ښنو ته گوري
پاچاهی لارکې د خيال مه ږده قد مونه

گودر له غبرگې خو يندی راغلی
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ينه

گودرته ځم راپسی راشه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

گودرته ځی ناوخته کيږی
د خيال کاته کوی په اور يې ستی کړ مه

گودرته راغلی برابره
يا خو لگی راکړه يا منگی در ماتو مه

گودرکې هره ورځ اختر وې
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه

گودرکې هره ورځ اختر وې
منگي په سر ورله راځی جو نی سيلونه

گودره بخت دی غلبه دی
د پيغلو جنو سيل کوی حيران دی کړمه

گودره ټول درته لو گی شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه

گور له ځم را پسی راشه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

لاړم د خپل وطنه لاړم
بې وفا يار راباندې ډېر کبر کوونه

لکه کابل دافغان حق دی
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه

لمونځ چې قضا شي بيا ادا شي
نه ادا کيږي قضا شوي ديدنونه

له مانه ولې گيله من يې
کم عقله ياره د پردو اختيار کې يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په گودر د جنو ښخ کړې
گو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچي د عمره ځار کړې
د سبایي اور یې بلیږي دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړي
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د گودر په غاړه خښ کړئ
چې جنکۍ مې مات بنگړي په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تېښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دگودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنگړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپۍ په سر گڼله
د جنکو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یگر تل لری خاونده
چې ماز د یگر په گودر وشی د یدنونه

ما سره سم گودر له لاړ شه
منگي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلي دینه

ما له مې وړی زړگی راکړه
زه وم نادانه په یارۍ نه پوهېدمه

ما له وړوکي ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلې راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنگوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نېټې نشته مرگونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما یې د ورور د سترگو ځار کړې
ده به د خور سترگو ته ډېر کتلي وینه

ما یې د ورور د سترگور ځار کړې
دا د ورور سترگي یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوڅه کې پښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانۍ ویر پکې کومه

مازدیگر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیگر پیغلی ښی اغلی
منگي په ولو دگودر غاړی له ځینه

مازدیگر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیگر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازدیگری دی سوال قبلیږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیگری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې ځونډي ورک شوي دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوڅه يوسئ
چې د نجلی د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خويندې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافری خوږليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافری خوږلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافری مې زړه نری کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافری نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جيب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې ښکل کړې بيا دې غېږ ته خېږوينه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

منګي يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانی منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې بری کيږی د يدنونه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې په سپينه روپی خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانبو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلی بل ته ورکوينه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کړه وکړه زوړ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري کوچیانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهینه

موري کوچیانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ توپك مې راکړه
په مامینه جینۍ بل ته ورکوینه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

مین زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مینه په تګ راتګ زیاتیږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیږي
کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غریبۍ وژلي دینه

مینه کې هر څه هر څه کیږي
په تا یوه خبره راغله هېر دې کړمه

مینې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به یې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کږه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کږه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړې ورکړې دینه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
یار یې نیستمن دی په ژړا له ملکه ځینه

نجلۍ وړه د یارۍ نه ده
کم عقله مور یې ورته سترګې تورویینه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پیکی په خاورو ږدینه

نرۍ نرۍ لوګی ترې خیږي
د چا په نوې یارۍ اور ولګېدنه

نرۍ مریح ته رسیدلې
موږلاتراوسه وږوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وینمه

نصیب مې خپل دی رارسیږي
موري زما په نصیب مه کوه جنګونه

نصیبه وسوزې ایره شې
تندیه مات شې تاکې څه لیکلي دینه

نن خو مې ډیر یادیږې یاره
خدای دې ناڅاپه چیرته راوله مینه

نن د ګودر په لاره مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوینه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مینه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شینه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړي غشي مې د غم خوږلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وینویې ساتم ترڅوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوږی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وږمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوڅه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یاري په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یاري په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یاري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یاري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاري د دنگې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلې تېروینه

یاري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه

یاري د شنې لښتې گوزار دی
چې چا خوړلی رنگ یې ځای ته نه راځینه

یاري دې ټوله د ټگۍ وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

یاري دې نه کوم ډاریږم
د لرې لرې نندراې به دې کومه

یاري دې نه وه خوب لیدل و
څو چې مې سترگې غړولې سبا شونه

یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

یو اخیري مصره دې داوي
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

یو ځلې بیا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل گردونه

یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار یې صحي کړه په غضب ککړه شومه

یو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنډه تللي دینه

یو دې غریب پیدا کړم خدایه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه

یو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

یو گوټ اوبه منگی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه

یو وارې ټینگه غېږه راکړه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه

یوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه

یوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوې خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو یا ای لیرنینګ اپلېکیشني، ګیم او آنلاین آفلاین پروګرامونو اپلېکیشنونه یا پوسټکالي جوړېږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو یا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ویب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هیوادوالو ته وړاندې کیږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې یو.

همدغو لنډیو ته مونږ کمپیوټري پوسټکالي هم جوړ کړي چې هیواد وال یې زما له ویب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.

http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتیاوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library